

AI-GELETTERDHEID UITGELEGD

WAT BETEKENT DIT VOOR JOUW BEDRIJF?

Inleiding

Weet je wat vanaf 2 februari 2025 verplicht is voor jouw bedrijf?

AI-geletterdheid.

De nieuwe Europese AI-regels komen eraan en die gaan veel verder dan je misschien denkt. Ze raken bijna elk bedrijf dat AI gebruikt – van kleine startups tot grote ondernemingen.

In dit e-book ontdek je:

- Wat de EU AI Act betekent voor jouw bedrijf
- Welke stappen je moet nemen (en wanneer)
- Hoe je dit omzet in dagelijkse acties

Waarom is dit e-book nuttig voor jou?

Omdat je hiermee voorkomt dat je straks voor verrassingen komt te staan. Maar belangrijker nog: slim en verantwoord AI-gebruik biedt enorme kansen voor jouw organisatie.

Begin vandaag met je voorbereiding. De tijd vliegt!

Veel succes!

Gerald Hammenga

De EU AI Act uitgelegd

De Europese AI Act is de eerste uitgebreide wet ter wereld voor het gebruik en de ontwikkeling van kunstmatige intelligentie. Europa neemt hiermee het voortouw, terwijl het tegelijkertijd de belangrijke rechten van haar burgers beschermt.

Waarom is deze wetgeving nodig?

AI biedt veel mogelijkheden, maar brengt ook risico's met zich mee:

- AI-systemen kunnen onbedoeld mensen benadelen door vooroordelen in hun trainingsdata
- Veel AI-systemen zijn 'zwarte dozen' waarvan beslissingen moeilijk te begrijpen zijn
- Zonder goede regels kan AI gebruikt worden om mensen te misleiden

"AI-geletterdheid gaat verder dan de wet. Het helpt je slimmer te werken, betere keuzes te maken en je bedrijf toekomstbestendig te houden."

Risico's in de EU AI Act en wat je moet doen

De EU AI Act hanteert een aanpak op basis van risico's met vier categorieën.

TE GEVAARLIJKE AI (VERBODEN VANAF FEBRUARI 2025)

Hieronder vallen systemen die mensen beoordelen op sociaal gedrag, emotieherkenning op werk/school en bepaalde vormen van gezichtsherkenning. Voor deze systemen geldt maar één optie: stoppen. Begin met het zoeken naar alternatieven en maak een plan om over te stappen.

HOOG RISICO (REGELS VANAF AUGUSTUS 2026)

Tot deze categorie behoren systemen voor onderwijs, werving en handhaving. Je moet een systeem opzetten om risico's te beheersen, je data goed beheren, vastleggen hoe het werkt, zorgen dat mensen meekijken en openheid bieden.

BEPERKT RISICO

Hier gelden vooral eisen voor openheid. Zorg dat gebruikers weten dat ze met AI praten en dat inhoud door AI is gemaakt, zoals bij een chatbot op je website.

MINIMAAL RISICO

Voor deze systemen gelden weinig of geen verplichtingen. Toch is het vrijwillig volgen van de regels aan te raden om verantwoordelijkheid te tonen en voorbereid te zijn op toekomstige wetten.

Wat is AI-geletterdheid?

AI-geletterdheid komt voort uit de EU AI Act en betekent dat je snapt hoe je AI verstandig kunt inzetten in je werk. Het gaat niet alleen om technische kennis, maar ook om begrip van de ethische en praktische kanten.

De EU AI Act eist dat je organisatie zorgt voor voldoende AI-geletterdheid bij:

- Je personeel
- Andere personen die namens jou AI-systemen gebruiken

Dit hoeft je niet allemaal in één keer te regelen, maar het is slim om stap voor stap aan de slag te gaan.

AI-geletterdheid rust op drie belangrijke pijlers:

- 01** ————— Technisch begrip
Je begrijpt hoe AI werkt en patronen in data herkent.
- 02** ————— Inzicht in impact
Je begrijpt hoe AI het werk beïnvloedt en kent de ethische kanten.
- 03** ————— Praktische toepassing
Je kunt inschatten welke AI-tools geschikt zijn voor welke taken.

Welk niveau van AI-geletterdheid is nodig?

Basis AI-geletterdheid Voor wie AI-tools gebruikt voor eenvoudige taken (tekstgeneratie, beeldbewerking).

Gemiddelde AI-geletterdheid Voor mensen die AI inzetten voor taken met meer impact (onderwijs, verkoop, content).

Gevorderde AI-geletterdheid Voor rollen waarbij AI directe impact heeft op mensen (HR, marketing, zorg).

Voor welke beroepen is AI-geletterdheid relevant?

AI-geletterdheid is relevant voor iedereen die met AI werkt binnen een organisatie. Dit geldt ook voor leidinggevend en externe medewerkers zoals zzp'ers en freelancers.

- **Zakelijke professionals** die AI inzetten voor klantrelaties, marketingcampagnes of verkoopondersteuning
- **HR-medewerkers** die AI-tools gebruiken bij werving en selectie
- **Financiële experts** die AI inzetten voor risicobeoordelingen of fraudedetectie
- **Docenten** die AI-gestuurde leermiddelen implementeren

Plan van aanpak voor AI- geletterdheid

"Even snel AI-geletterd worden" – dat klinkt mooi, maar werkt niet.

Elk bedrijf gebruikt AI anders, heeft andere mensen en loopt andere risico's.

Wat werkt voor een bank, werkt misschien helemaal niet voor jouw recruitmentbureau of webshop.

Een plan op maat is de sleutel tot succes. Dit plan houdt rekening met:

- Jouw AI-tools en hun risico's
- Hoe je AI dagelijks gebruikt
- Wie ermee werkt
- Wat haalbaar is:

Door een plan te maken dat past bij jouw situatie, zorg je dat de tijd en energie die je in AI-geletterdheid steekt, echt resultaat oplevert.

Geen overbodige trainingen, geen gemiste risico's – gewoon een aanpak die werkt voor jouw organisatie.

De vier stappen van je plan

Stap 1: In kaart brengen

Breng in kaart:

- Welke AI-systemen gebruik je
- Welke risico's en kansen brengen ze met zich mee
- Welke medewerkers ermee werken en in welke rol

Praktijkvoorbeeld: Projectmanager Sandra moet ervoor zorgen dat alle AI-systemen binnen bedrijf Y bekend en geregistreerd zijn. Ze beoordeelt het risiconiveau en houdt rekening met welke medewerkers betrokken zijn en hun rollen.

Stap 2: Doelen stellen

Bepaal:

- Welke kennis en vaardigheden elke betrokken medewerker nodig heeft
- Wat het gewenste niveau van AI-geletterdheid is per rol

Praktijkvoorbeeld: Een docent gebruikt AI voor lesmateriaal. Deze moet begrijpen hoe de informatie tot stand komt en dat een AI-systeem vooroordelen kan bevatten.

Het HR-team van dezelfde universiteit gebruikt een beoordelingstest voor studentenselectie. Zij hebben meer kennis nodig over de risico's en juist gebruik.

Stap 3: Uitvoering

Plan en voer acties uit zoals:

- Training over ethische, technische en juridische aspecten
- Het creëren van bewustwording binnen de hele organisatie

Praktijkvoorbeeld: Bij een adviesbureau organiseert Karin praktische workshops over verantwoord AI-gebruik. De marketeers krijgen een specifieke training over AI-teksten, en er is een helder beleidsdocument "Hoe wij met AI werken" dat regelmatig wordt besproken in teamvergaderingen.

Stap 4: Evaluatie

Controleer regelmatig:

- Of de gestelde doelen worden bereikt
- Waar bijsturing nodig is

Praktijkvoorbeeld: Bij de gemeente stelt AI-coördinator Tom elk kwartaal praktische vragen aan collega's over hun AI-gebruik. Hun antwoorden tonen waar extra training nodig is. Jaarlijks is er een AI-fitheidscheck waarin teams verbeterpunten formuleren voor hun eigen AI-toepassingen.

Steun van de leiding is essentieel

Voor een succesvol AI-geletterdheidsplan heb je steun nodig van directie en management. Dit betekent een duidelijk plan dat op hoog niveau wordt goedgekeurd, voldoende budget voor trainingen en expertise, en heldere verantwoordelijkheden voor AI-geletterdheid binnen de organisatie.

Met deze steun krijgt AI-geletterdheid de aandacht die het verdient.

De EU AI Act wordt stapsgewijs ingevoerd

Moment	Actie	
Februari 2025	Verbod op AI met onaanvaardbaar risico	Start AI-geletterdheidseisen
Augustus 2025	Toezichthouders krijgen bevoegdheden	Regels voor algemene AI-systemen gaan in
Augustus 2026	Start toezicht op hoog-risico AI	Eisen voor openheid gaan in
Augustus 2027	AI-verordening volledig van kracht	Alle overgangsperiodes eindigen
Augustus 2030	Einde overgangsperiode voor overheidsorganisaties	

Praktijkvoorbeeld

Case: Een klein recruitmentbureau

Om te laten zien hoe het voldoen aan de AI Act in de praktijk werkt, kijken we naar een fictief recruitmentbureau met 25 medewerkers.

Dit bedrijf gebruikt verschillende AI-tools in hun dagelijkse activiteiten:

- Een AI-systeem voor cv-screening dat kandidaten automatisch rangschikt
- Een chatbot op hun website voor kandidaat- en klantondersteuning
- ChatGPT voor het schrijven van vacatureteksten en persoonlijke e-mails
- Een matchingtool die voorspelt welke kandidaten bij welke bedrijfscultuur passen

Om aan de EU AI Act te voldoen, doorloopt het bureau de volgende stappen:

1. **In kaart brengen:** De directeur en IT-verantwoordelijke brengen samen alle AI-tools in kaart. Ze maken een eenvoudig Excel-bestand waarin ze per tool vastleggen wie ermee werkt, welke data wordt gebruikt en wat het doel is.
2. **Doelen stellen:** Ze beseffen dat bijna alle medewerkers met de hoog-risico AI-tools werken. Daarom is een goed niveau van AI-geletterdheid nodig voor het hele team, met extra aandacht voor de recruiters die dagelijks beslissingen nemen op basis van AI-aanbevelingen.
3. **Uitvoering:** Ze vragen hun leveranciers om uitleg over hoe de AI-systemen werken en welke data wordt gebruikt. Ze spreken af dat recruiters altijd zelf de eindbeslissing nemen en niet blind op de AI vertrouwen. Voor de chatbot voegen ze een duidelijke melding toe dat gebruikers met een AI communiceren. Het hele team volgt een training AI-geletterdheid.
4. **Evaluatie:** Tijdens de maandelijkse teamvergadering bespreken ze ervaringen met de AI-tools en delen ze tips voor verstandig gebruik. Elk kwartaal checken ze of iedereen zich nog houdt aan de afspraken.

Met deze aanpak krijgt het bedrijf grip op hun AI-gebruik. Ze kunnen nu laten zien welke AI-tools ze gebruiken, hoe ze risico's verkleinen en hun team weet hoe ze verstandig met AI moeten omgaan. Hun mensen voelen zich zekerder in het gebruik van AI en er ontstaat een werksfeer waarin AI op een slimme en veilige manier wordt ingezet. Dat is niet alleen goed voor de regels, maar ook voor het bedrijf zelf!

De relatie tussen AI Act en AVG/GDPR

De EU AI Act en AVG vullen elkaar aan. Als een AI-systeem persoonsgegevens verwerkt, moet je aan beide wetten voldoen.

Focus:

- **AVG:** Bescherming van persoonsgegevens
- **AI Act:** Veilig en ethisch gebruik van AI-systemen

Praktische tip: Combineer je inspanningen om aan beide wetten te voldoen, bouw voort op bestaande AVG-kennis, en doe gezamenlijke impactbeoordelingen.

Checklist

Inventarisatie van AI-systemen

- ☐ AI-systemen in kaart gebracht (inclusief SaaS en externe diensten)
- ☐ Per systeem vastgelegd:
 - ☐ Naam en leverancier
 - ☐ Functionaliteit en doel
 - ☐ Gebruikende afdelingen/medewerkers
 - ☐ Type verwerkte data
- ☐ Risicocategorie bepaald volgens EU AI Act:

Doelen stellen voor AI-geletterdheid

- ☐ Per rol/functie bepaald welk niveau van AI-geletterdheid nodig is:
 - ☐ Basis niveau (algemene kennis)
 - ☐ Gemiddeld niveau (voor regelmatige gebruikers)
 - ☐ Gevorderd niveau (voor besluitvormers/hoog risico)
- ☐ Huidige kennisniveau in kaart gebracht
- ☐ Prioriteiten gesteld op basis van risico's en impact

Uitvoering AI-geletterdheid

- ☐ Trainingsplan ontwikkeld voor verschillende niveaus
- ☐ Basistraining AI-geletterdheid voor alle medewerkers
- ☐ Specifieke training voor gebruikers van hoog-risico systemen
- ☐ Visie/beleidsdocument over verantwoord AI-gebruik opgesteld
- ☐ Verantwoordelijkheden duidelijk vastgelegd binnen de organisatie
- ☐ Aanspreekpunt/AI-expert aangewezen

Evaluatie en monitoring

- ☐ Plan voor regelmatige evaluatie van AI-systemen
- ☐ Procedure voor melden van AI-gerelateerde problemen
- ☐ Regelmatige toetsing van AI-geletterdheid
- ☐ Plan voor doorlopende kennisvernieuwing

Steun van de leiding

- ☐ Management is betrokken bij AI-geletterdheidsplan
- ☐ Voldoende budget beschikbaar gesteld
- ☐ AI-geletterdheid opgenomen in strategische plannen
- ☐ Regelmatige rapportage aan management

Aan de slag met je AI Act strategie

De EU AI Act brengt nieuwe verplichtingen met zich mee, maar biedt ook kansen om je organisatie klaar te maken voor de toekomst. Je kunt vandaag al beginnen met concrete stappen die een verschil maken.

Begin met een eenvoudige inventarisatie van je AI-systemen. Dit hoeft niet perfect te zijn – kijk eerst naar de meest voor de hand liggende toepassingen. Vervolgens kun je een plan voor de komende jaren opstellen, waarbij je voorrang geeft aan systemen met hoog risico en te gevaarlijke AI.

Een eerste stap die je nu al kunt nemen is het investeren in AI-geletterdheid van je medewerkers. Door je team vandaag al een training AI-geletterdheid te laten volgen, creëer je direct bewustzijn en kennis in je organisatie. Dit is niet alleen een wettelijke eis vanaf februari 2025, maar ook een praktische maatregel die je organisatie sterker maakt.

Zorg daarnaast voor steun van de leiding. Zonder steun van het management zal je plan niet slagen. Laat het management zelf ook deelnemen aan AI-geletterdheidstraining, zodat ze goed begrijpen wat de nieuwe wet betekent.

Het voldoen aan de EU AI Act is uiteindelijk niet alleen een wettelijke verplichting, maar een kans om op een verantwoorde manier te vernieuwen.

Door AI op een ethische en open manier in te zetten, bouw je vertrouwen op bij klanten, medewerkers en andere betrokkenen. Begin klein, leer snel en pas je aanpak aan waar nodig – de technologie verandert en jouw organisatie moet meegroeien.

Door nú te beginnen met AI-geletterdheid, leg je een sterke basis voor de toekomst van jouw organisatie in het AI-tijdperk.

Incompany training AI-geletterdheid

Maak je hele organisatie AI-klaar in één dag

Wil je ervoor zorgen dat je complete team voldoet aan de nieuwe AI-wetgeving? Onze incompany training biedt de perfecte oplossing. In vier uur tijd leggen we de basis voor verantwoord AI-gebruik binnen je organisatie.

Efficiënt en praktisch

We trainen je hele team tegelijk, wat zorgt voor een gedeeld begrip en uniforme toepassing van AI-geletterdheid.

Toegespitst op jouw situatie

De training wordt aangepast aan jouw specifieke sector en AI-toepassingen. Concrete cases die relevant zijn voor jouw dagelijkse praktijk.

Direct toepasbaar

Je verlaat de training met een actieplan voor de AI-implementatie binnen je organisatie.

Wat krijg je?

- 4-uurs interactieve training op jouw locatie
- Online verdiepingsmodules voor alle deelnemers
- Sector-specifieke cases en praktijkvoorbeelden
- Concreet actieplan voor implementatie

Kijk voor meer informatie op **changa.nl/training**

